

ZATRUDNIENIE

Rynek pracy w Małopolsce

2018

2019

**Opracowanie powstało w Wojewódzkim Urzędzie Pracy
w Krakowie**

Zespół redakcyjny raportu:

Monika Panecka-Niepsuj, Marlena Perczyk, Bogusław Garbiec

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

ISBN: 978-83-65367-94-5

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

pl. Na Stawach 1

30-107 Kraków

Tel. 12 428 78 70

Faks 12 422 97 85

kancelaria@wup-krakow.pl

www.wup-krakow.pl

Kraków 2019

Spis treści

Wnioski	3
Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość	5
Zmiana liczby podmiotów gospodarczych	6
w powiatach	6
Zmiany w strukturze branżowej	9
Nakłady inwestycyjne	10
Wskaźnik przedsiębiorczości w województwie małopolskim	11
Rentowność małopolskich przedsiębiorstw	12
Upadłości	13
Kondycja firm w ocenie przedsiębiorców	16
Liczba i charakter pracujących	17
Zatrudnienie	20
Zapotrzebowanie na pracowników	21
Praca nierejestrowana	22
Wynagrodzenia	24
Nowe formy wynagradzania pracowników i zmieniające się oczekiwania pracowników	28
Nowe formy zatrudnienia	31
Wynagrodzenia	32

Wnioski

W województwie Małopolskim zanotowano spadek liczby pracujących w stosunku do roku ubiegłego o 30 tys. osób. Tendencją spadkową wykazał się również wskaźnik zatrudnienia w województwie (o 1,3 pkt. proc.) i wyniósł 52,7%. Dla Polski w analogicznym okresie wskaźnik ten kształtował się na poziomie 54,0%. Jednocześnie zanotowano również spadek współczynnika aktywności zawodowej o 1,6 pkt. proc. do 54,9%.

Wzrasta obciążenie pracujących osobami niepracującymi (bezrobotni i bierni zawodowo). W IV kwartale 2018 roku 899 osób niepracujących przypadało na 1000 osób pracujących. W odniesieniu do IV kwartału roku 2017 wskaźnik wzrósł o 37 osób.

Stopniowo od 2014 roku wzrasta przeciętne zatrudnienie w województwie małopolskim, które w sektorze przedsiębiorstw na koniec 2018 roku wyniosło 500,6 tys. Przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 10,4%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,8%), a także w informacji i komunikacji (o 7,2%). Najmniejsza dynamika przeciętnego zatrudnienia dotyczyła górnictwa i wydobywania (o 7,6%) oraz obsługi rynku nieruchomości (o 2,0%).

Ciągle wzrasta zapotrzebowanie na pracowników, co uwidacznia się w liczbie wolnych miejsc pracy. Ich liczba w

województwie małopolskim wzrosła w ostatnim roku o 0,7 tys. i wyniosła 12,0 tys. również oferty pracy pozostające

w dyspozycji małopolskich urzędów pracy wskazują na duże zapotrzebowanie na pracowników, jednak w 2018 roku do powiatowych urzędów pracy zgłoszonych zostało 104 950 ofert pracy, co oznacza spadek o 11 274 ofert (9,7%).

Na koniec 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w województwie małopolskim 5 025,09 zł, czyli o 406,95 zł (8,8%) więcej niż w roku poprzednim. Największy wzrost wynagrodzeń w województwie małopolskim odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (14,1%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (11,5%).

Od kilku lat zauważa się malejący udział szarej strefy. Pracownicy coraz rzadziej zgadzają się na niekorzystne warunki. Dodatkowo, w związku z dynamicznymi zmianami na rynku pracy i pojawieniem się nowych form zatrudnienia, niektóre formy pracy stają się trudniejsze do monitorowania. Największa część gospodarki nieobserwowanej według szacunków GUS przypada na sektor handlowy oraz na działalności związane z zakwaterowaniem i gastronomią (około 40 procent szarej strefy). Kolejnym sektorem było budownictwo (17,0%).

Poprawiająca się sytuacja w wielu branżach sprawia, że zmieniają się stopniowo oczekiwania pracowników.

O atrakcyjności danej oferty obok wynagrodzenia świadczą również dodatkowe, pozapłacowe czynniki, jak dostęp do prywatnej opieki medycznej, indywidualne plany szkoleniowe i elastyczne formy pracy, pozwalające na zachowanie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym.

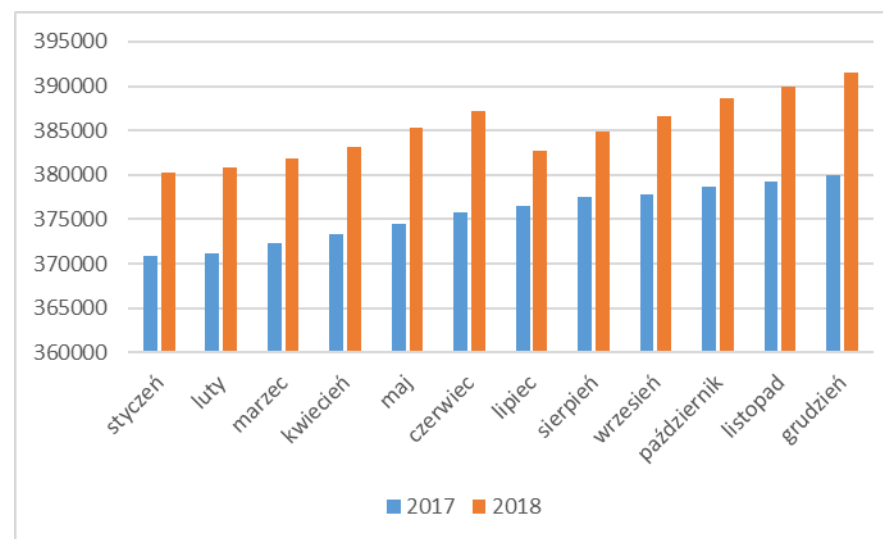
W obliczu dynamicznego rozwoju nowoczesnych technologii, wyzwaniem dla pracodawców staje się konieczność dostosowania struktury, liczby i kwalifikacji pracowników do aktualnych potrzeb. Pojawiają się niespotykane dotychczas, pracownicze i niepracownicze formy zatrudnienia, które odbiegają od standardowych w postaci umowy o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczonej w siedzibie pracodawcy w określonych ramach czasowych.

Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość

W województwie małopolskim na koniec grudnia zarejestrowanych było ponad 390,0 tys. podmiotów gospodarczych¹. W porównaniu do grudnia 2017 roku nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 11,5 tys. (3,0%). W 2018 roku podmioty gospodarcze sektora prywatnego stanowiły 97,1% wszystkich podmiotów gospodarczych w województwie, co w odniesieniu do roku poprzedniego oznacza wzrost o ponad 11,0 tys. (do 380,2 tys.). W sektorze publicznym odnotowano nieznaczny spadek o 127 podmiotów (do 7,0 tys.). W stosunku do 2017 roku podobnie kształtowała się struktura firm według wielkości zatrudnienia. Podmioty mikro, zatrudniające do 9 pracowników stanowiły 96,1% (376,5 tys., wzrost o 12,3 tys.). Ponownie w grupie podmiotów zatrudniających 10-49 osób, stanowiącej 3,2% ogółu, zanotowano spadek o 0,7 tys. osób (do 12,4 tys.). Na niezmiennym poziomie utrzymuje się udział podmiotów średnich i dużych, zatrudniających ponad 50 osób (0,7%, 2,6 tys.).

¹ Dane z *Komunikatu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2018 roku*.

Wykres 1. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim w latach 2017-2018

Źródło: *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2018 roku*, *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego w grudniu 2017 roku*, Urząd Statystyczny w Krakowie.

Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w powiatach

Pod względem formy prawnej w 2018 roku w województwie małopolskim dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (285,8 tys., 73,0%). W ciągu roku nastąpił wzrost tej liczby o 4,9%. W rejestrze REGON, na koniec 2018 roku, figurowało 105,7 tys. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (spadek o 1,6% w ujęciu rocznym).

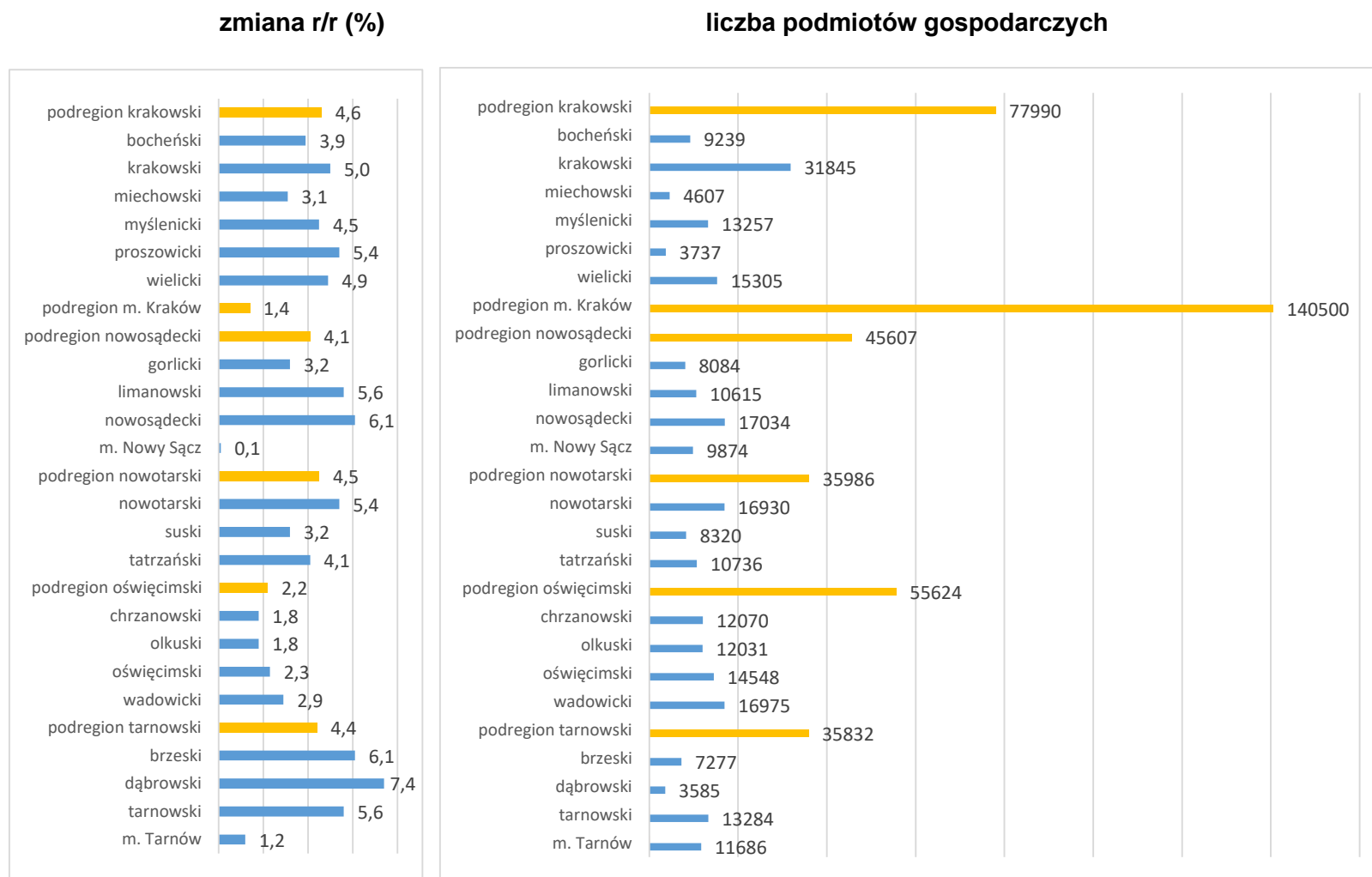
Na terenie województwa w 2018 roku w rejestrze REGON wpisanych było 70,2 tys. spółek, z czego 41,5 tys. spółek handlowych (spadek o 4,5% w skali roku), natomiast 28,3 tys. spółek cywilnych (wzrost o 0,4%). Wśród spółek handlowych 33,2 tys. to podmioty z kapitałem prywatnym krajowym (spadek o 5,9%). Na przełomie lat 2017/2018 nastąpił spadek o 11,0% liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego (5,6 tys. spółek). Ponadto odnotowano 0,3 tys. spółek państwowych osób prawnych (spadek o 19,5%) i 0,1 tys. spółek Skarbu Państwa (spadek o 17,8%). W bazie REGON z terenu województwa małopolskiego na koniec 2018 roku widniało 0,8 tys. spółdzielni oraz 2,6 tys. fundacji, 9,8 tys. stowarzyszeń i 0,3 tys. organizacji społecznych. Liczba fundacji od 2017 roku wzrosła o 3,2%, natomiast stowarzyszeń i organizacji społecznych łącznie zmniejszyła się o 3,8%.

Utrzymuje się wysoka pozycja Krakowa pod względem atrakcyjności dla prowadzenia działalności gospodarczej, ze względu na kapitał ludzki, rozbudowaną infrastrukturę, rozwinięty sektor usług dla biznesu, potencjał demograficzny, zaplecze naukowo-badawcze². Ponad 1/3 (35,9%) ogólnej liczby podmiotów stanowiły podmioty zlokalizowane w stolicy województwa. Na kolejnym miejscu znalazł się podregion krakowski (19,9%) i oświęcimski (14,2%). Najmniejsza liczba podmiotów zarejestrowanych była w podregionie nowosądeckim (11,6%) oraz nowotarskim i tarnowskim (po 9,2%). Nie uwzględniając Krakowa znaczną liczbę podmiotów zanotowano w powiecie krakowskim (31,8 tys.), nowosądeckim oraz wadowickim (po 17,0 tys.). najmniejsza liczba podmiotów charakteryzowała powiat dąbrowski (3,6 tys.) oraz proszowicki (3,7 tys.) i miechowski (4,6 tys.). W skali roku wszystkie podregiony i powiaty zanotowały wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Wśród podregionów największy wzrost nastąpił w przypadku podregionu krakowskiego (4,6%), nowotarskiego (4,5%) i tarnowskiego (4,4%). Wśród powiatów największy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów nastąpił w dąbrowskim (7,4%), nowosądeckim i brzeskim (po 6,1%), limanowskim i tarnowskim (po 5,6%). Natomiast najmniejszy wzrost odnotowano w powiecie miasto Nowy Sącz (0,1%).

---

² Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim, stan na koniec 2018 roku, Urząd Statystyczny w Krakowie.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych i zmiana (w %) w stosunku do roku 2017 w podregionach i powiatach województwa małopolskiego (stan na 31 grudnia 2018 roku)

Źródło: Bank Danych Lokalnych na podstawie rejestru REGON

W 2018 roku na terenie województwa małopolskiego zarejestrowano 37,2 tys. nowych podmiotów gospodarczych, z czego 30,5 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 3,9 tys. spółek handlowych. Najwięcej nowych podmiotów zasiliło sekcję budownictwo (8,0 tys.). stanowiły one 21,6% ogółu nowych podmiotów. Ponadto liczne nowe podmioty powstały w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (5,7 tys. podmiotów, 15,3%). W działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej powstało 4,1 tys. nowych podmiotów (10,9%). Powyższe sekcje PKD skupiały łącznie niemal połowę ogólnej liczby nowo zarejestrowanych podmiotów (47,8%).

W tym czasie z terenu województwa wyrejestrowano 25,2 tys. podmiotów gospodarczych. Najwięcej wyrejestrowań dotyczyło osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (16,9 tys.) i spółek handlowych (5,8 tys.). najwięcej zlikwidowanych podmiotów zaliczonych było w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (6,6 tys., 26,1% ogółu wyrejestrowań), budownictwo (4,4 tys., 17,4%), a także przetwórstwo przemysłowe (2,6 tys., 10,3%). Powyższe trzy sekcje stanowiły łącznie 53,8% wszystkich wyrejestrowań.

Na koniec roku 2018 w rejestrze REGON widniało 34,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej z zawieszoną działalnością. Było to o 16,7% więcej niż w poprzednim roku³.

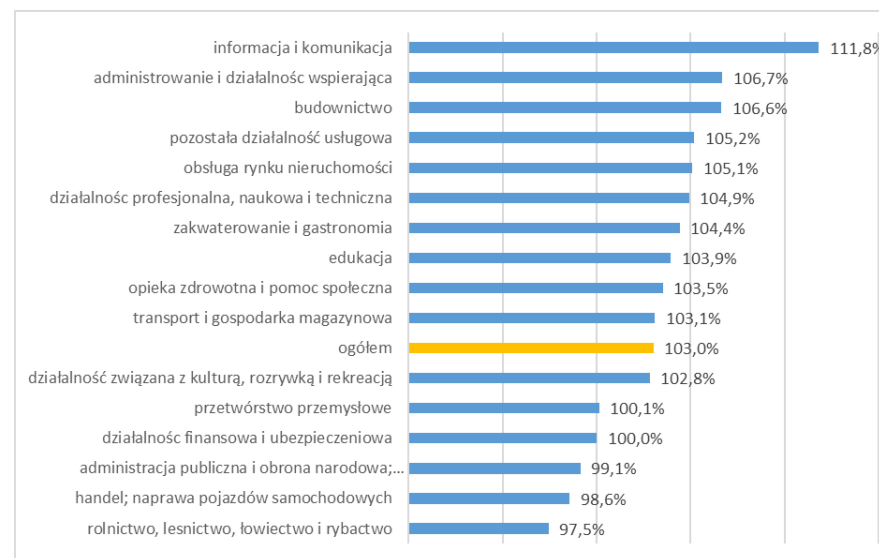
---

³ Informacja bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby / miejsca zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

Zmiany w strukturze branżowej

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej zdecydowaną większość stanowiły podmioty branży handel; naprawa pojazdów samochodowych (21,9%, 85,9 tys.). ponownie zanotowano spadek udziału tej branży o 1,4%. Największe wzrosty liczby podmiotów gospodarki narodowej zanotowano w branżach: informacja i komunikacja (11,8%), administrowanie i działalność wspierająca (6,7%), budownictwo (6,6%). Poza handlem; naprawą pojazdów samochodowych, spadki nastąpiły w branżach rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (2,5%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (0,9%). Na przestrzeni lat 2017 i 2018 zauważalny jest wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej o 5,2 tys. w sektorze usług biznesowych, do których zalicza się działalność profesjonalną, naukową i techniczną, informacje i komunikację, obsługę rynku nieruchomości oraz administrowanie i działalność wspierającą. Udział tego sektora według stanu na koniec 2018 roku wyniósł 21,9%.

Wykres 3. Zmiana liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w województwie małopolskim w poszczególnych branżach (stan na 31 XII 2018 rok w porównaniu z końcem 2017; 2017=100)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Nakłady inwestycyjne

W województwie małopolskim w 2018 roku nastąpił 9,1% wzrost nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa. Do III kwartału 2018⁴ roku małopolskie podmioty poniosły nakłady w kwocie 5 645,7 mln zł.

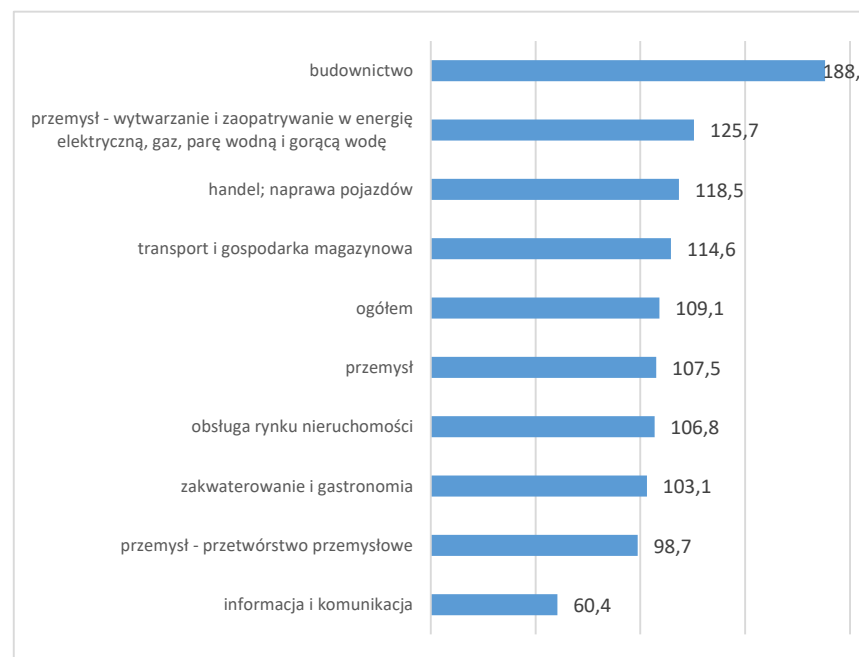
W 2018 roku najwięcej nakładów poniesiono na środki trwałe w zakresie maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi (2 794,6 mln zł). W odniesieniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 6,4%. Największy wzrost inwestycji, wynoszący 17,1%, zaobserwowano w zakresie środków transportu (663,0 mln zł). Inwestycje w budynki i budowle odnotowały wzrost o 10,6% do 2 169,5 mln zł.

Podobnie jak w roku ubiegłym największe nakłady inwestycyjne poniesiono w przetwórstwie przemysłowym (2 541,0 mln zł), natomiast najmniej zainwestowano w obsłudze rynku nieruchomości (6,3 mln zł). Od stycznia do września 2018 roku zaobserwowano wzrost nakładów inwestycyjnych w większości branż (wykres 4). Zdecydowanie największy wzrost inwestycji nastąpił w budownictwie (88,2% do 128,0 mln zł). Poza tym większe inwestycje poniesiono w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (25,7% do 1 276,7 mln zł) oraz handlu i naprawie pojazdów (18,5% do 579,1 mln zł). Spadek poniesionych nakładów inwestycyjnych w 2018 roku dotyczył

⁴ W momencie pisania raportu najbardziej aktualnymi danymi były dane do III kwartału 2018 roku. Dane pochodzą z firm zatrudniających powyżej 9 pracowników.

informacji i komunikacji (39,6% do 102,0 mln zł), która w ubiegłym roku odnotowała największy wzrost oraz w przetwórstwie przemysłowym (1,3% do 2541,0 mln zł).

Wykres 4. Dynamika nakładów inwestycyjnych poniesionych przez podmioty zarejestrowane na terenie województwa małopolskiego w kwartałach I-III 2018 roku

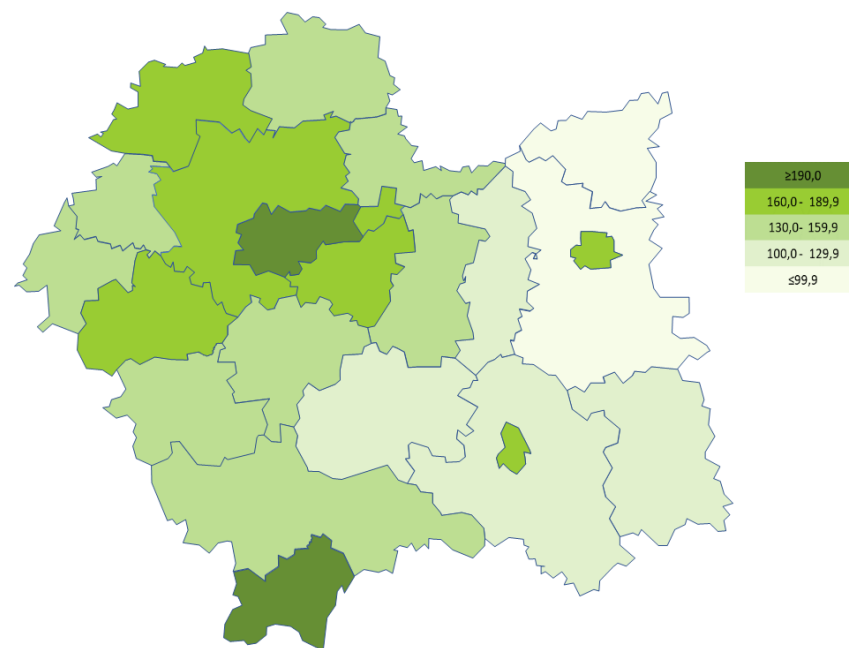
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik przedsiębiorczości w województwie małopolskim

Województwo małopolskie jest regionem o dużym potencjale dla rozwoju przedsiębiorczości. Wskaźnik przedsiębiorczości czyli liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym dla całego województwa w 2018 roku wynosił 178,8. W stosunku do roku ubiegłego nastąpił spadek tej wartości o 2,4 pkt. proc. wartość średnia dla województwa małopolskiego nieznacznie przewyższa wartość dla Polski, wynoszącą 177,4. Na tle pozostałych województw Małopolska zajmuje szóste miejsce za województwem mazowieckim (241,2), zachodniopomorskim (204,1), dolnośląskim (202,7), pomorskim (199,7) i wielkopolskim (191,6).

Powiaty województwa małopolskiego cechuje znaczne zróżnicowanie poziomu przedsiębiorczości. Większe ośrodki miejskie cechują wyższy wskaźnik przedsiębiorczości. Część wschodnia województwa notuje niższe wartości wskaźnika. Najwyższa koncentracja przedsiębiorczości występuje w Krakowie (292,3), powiecie tatrzańskim (245,2), wielickim (187,2), Nowym Sączu (183,7) i powiecie krakowskim (177,7). Natomiast najmniejszą przedsiębiorczość zaobserwowano w powiecie dąbrowskim (90,1), tarnowskim (99,0), gorlickim (114,2), brzeskim (118,6) i nowosądeckim (119,9).

Mapa 1. Wskaźnik przedsiębiorczości w powiatach województwa małopolskiego (liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym)

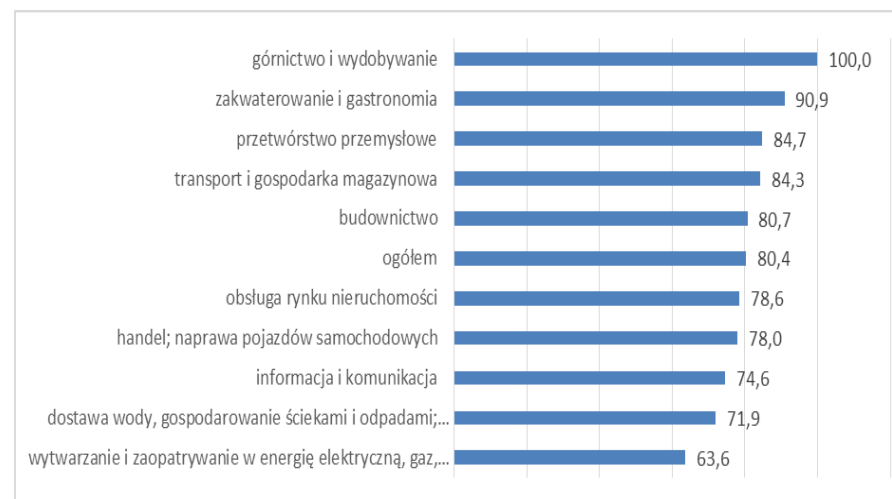

Źródło: opracowanie własne

Rentowność małopolskich przedsiębiorstw

Od stycznia do września 2018 roku rentowność małopolskich przedsiębiorstw nie odbiega znacząco od dotychczasowych trendów. W odniesieniu do analogicznego okresu roku 2017 nastąpił wzrost o 1,3 pkt. proc. udziału przedsiębiorstw, które wykazywały zysk netto. Kształtował się on na poziomie 80,4%. Najwyższą rentowność zaobserwowano wśród przedsiębiorstw z branży górnictwo i wydobywanie (100,0%), zakwaterowanie i gastronomia (90,0%), oraz przetwórstwo przemysłowe (84,7%). Natomiast na drugim biegunie pod tym względem znalazły się przedsiębiorstwa funkcjonujące w ramach branż wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (63,6%), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (71,9%) oraz informacja i komunikacja (74,6%).

Wykres 5. Udział liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w województwie małopolskim wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw z branży (w %)

Źródło: Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego IV kwartał 2018, Urząd Statystyczny w Krakowie, 2019

Upadłości

Niewypłacalność to niezdolność przedsiębiorcy do regulowania zobowiązań wobec dostawców, skutkująca upadłościową lub wszczęciem postępowania restrukturyzacyjnego.

W skali globalnej w 2018 roku odnotowano wzrost niewypłacalności o 10%, w stosunku do roku 2017, przy czym w zależności od regionu zaistniała duża różnorodność. Największy wzrost liczby niewypłacalności dotyczy Chin (+60%), natomiast Europa Zachodnia odnotowała wzrost o 2%. Osobną grupę przedsiębiorców niewypłacalnych stanowią takie podmioty, wobec których sądy wydały postanowienia o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub w stosunku, do których nie wniesiono wniosku o upadłość lub restrukturyzację, a które nie regulują swych zobowiązań. Te podmioty są w tak trudnej sytuacji gospodarczej, że posiadany majątek nie wystarcza nawet na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. O ile w 2016 roku takich podmiotów było 151, a w 2017 roku 430, to w 2018 roku było to już 562 podmioty. Dla zachowania porównywalności danych z latami poprzednimi pod względem ilości upadłości, postępowania restrukturyzacyjne należy rozpatrywać łącznie, gdyż stanowią jedynie nową wersję postępowań naprawczych funkcjonujących na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2015 roku. W skali kraju odnotowano wzrostową tendencję w

zakresie ilości podmiotów gospodarczych składających wnioski o upadłość i restrukturyzację. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto raport opublikowany przez Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej. W 2018 roku nastąpił w Polsce wzrost liczby niewypłacalności przedsiębiorców w stosunku do roku ubiegłego. Przewodzą handel hurtowy i detaliczny, przetwórstwo przemysłowe i budownictwo. Najwięcej postępowań restrukturyzacyjnych wszczynano w procesie przyspieszonego postępowania układowego (294 podmioty) oraz postępowań sanacyjnych (121 podmiotów). Wprowadzić brak jest danych dotyczących sposobu zakończenia tego typu postępowań, jednak postępowania sanacyjne nadal kojarzą się z upadłością i przy braku systemowego wsparcia środkami finansowymi, podmioty te nie mają możliwości zawarcia układu z wierzycielami. Przedsiębiorcy niewypłacalni w stosunku, do których wszczęto postępowanie upadłościowe lub restrukturyzacyjne w 2018 roku, a mający główny ośrodek zaradczania w Małopolsce, którzy nie byli w stanie samodzielnie zaspokoić zaległych roszczeń pracowniczych, występowali o wypłatę tych świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Załączona tabela zawiera zestawienie liczby upadłości, a także wartość wypłaconych świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dla pracowników, którym niewypłacani pracodawcy zalegali z wypłatami.

Tabela 1. Upadłości i postępowania restrukturyzacyjne oraz świadczenia wypłacane z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w województwie małopolskim w latach 2014-2018

Rok	Liczba upadłości krajowych oraz wszczętych postępowań restrukturyzacyjnych	Liczba upadłości i postępowań restrukturyzacyjnych w Małopolsce	Wskaźnik % niewypłacalności w Małopolsce do niewypłacalności Polsce	Wartość świadczeń wypłacanych z FGŚP pracodawcom zarejestrowanym w Małopolsce (w mln zł)	Liczba pracowników firm zarejestrowanych w Małopolsce otrzymujących świadczenia z FGŚP
2014	760	94	12,37	12,9	1506
2015	741	65	8,77	10,1	1467
2016	818	79	9,66	7,4	1889
2017	939	72	7,67	23,3	4113
2018	1080	63	5,83	6,2	928

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Krakowie – Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Z zestawienia wynika, że w stosunku do roku poprzedniego, sytuacja przedsiębiorców zarejestrowanych w Małopolsce uległa nieznacznemu polepszeniu, co odbiega od trendu krajowego, gdyż w skali kraju nastąpił wzrost liczby upadłości i wszczętych postępowań restrukturyzacyjnych. Ze względu na brak danych z lat poprzednich, tabela nie uwzględnia wydanych przez sądy postanowień o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Posiadając w tym zakresie jedynie dane za 2016 i 2018 roku, i sumując je z postępowaniami upadłościowymi i restrukturyzacyjnymi, otrzymujemy informacje, że problemy finansowe dotknęły w tym roku 1642 przedsiębiorców, co przewyższa dane z roku 2017 (1369) o 19,94%. Brak jest jednak danych uwzględniających wydane przez sądy gospodarcze postanowień o oddaleniu wniosków o ogłoszenie upadłości w poszczególnych województwach, co uniemożliwia ustalenie liczby podmiotów niewypłacalnych w Małopolsce. Z danych dotyczących świadczeń wypłacanych w Małopolsce ze środków Funduszu wynika, że od 2013 roku, przez kolejne 4 lata odnotowano malejącą liczbę wypłacanych świadczeń. W 2017 roku wypłacono największą kwotę świadczeń, co było związane z niewypłacalnością ogólnopolskiej spółki Alma Market. W 2018 roku wypłacono 6,2 mln zł, co jest równoważne z danymi roku 2011, przy znacząco mniejszej ilości osób zaspokojonej ze środków FGŚP. Mając na uwadze, że wypłatami świadczeń z FGŚP są objęci pracownicy upadłych podmiotów w tym takich w stosunku, do których sądy wydały postanowienia

o oddaleniu wniosków o ogłoszenie upadłości, należy przyjąć, że mniejsza liczba osób otrzymujących w Małopolsce świadczenia z FGŚP, wskazuje na malejące zadłużenie przedsiębiorców w stosunku do pracowników.

Kondycja firm w ocenie przedsiębiorców

Koniunktura gospodarcza w województwie małopolskim przez przedsiębiorców z większości rodzajów działalności oceniana jest jako korzystna⁵. Najlepiej koniunktura oceniana jest przez przedstawicieli sekcji informacja i komunikacja, handel zagraniczny i przetwórstwa przemysłowego. Natomiast niekorzystnie została oceniona przez firmy z sekcji zakwaterowanie i gastronomia, budownictwo oraz transport i gospodarka magazynowa.

Najczęściej wskazywanymi przez przedsiębiorców barierami są te związane z kosztami zatrudnienia (szczególnie w budownictwie, handlu detalicznym i usługach). Jednostki handlowe wskazują również bariery związane z konkurencją na rynku jako jedne z największych.

W budownictwie w skali roku nastąpił wzrost znaczenia barier związanych z wcześniej wspomnianymi kosztami zatrudnienia, a także z kosztami materiałów (największy wzrost) i niedoborem wykwalifikowanych pracowników. Spadło

natomiast znaczenie utrudnień wynikających z dużej konkurencji na rynku.

Najbardziej ograniczającą na handel hurtowy miały wpływ bariery związane z niejasnymi, niespójnymi i niestabilnymi przepisami prawnymi, jednak w tym przypadku nastąpił spadek znaczenia, podobnie jak w przypadku obciążeń na rzecz budżetu, i niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej. W odniesieniu do roku ubiegłego firmy tej branży zaobserwowały wzrost znaczenia kosztów zatrudnienia. Natomiast w handlu detalicznym w znacznym stopniu wzrosło odczuwanie uciążliwości wynikających z kosztów zatrudnienia, wysokich obciążeń na rzecz budżetu a spadło znaczenie niedostatecznego popytu i zbyt dużej konkurencji.

W ujęciu rocznym dla firm usługowych najbardziej wzrosło znaczenie niedoboru wykwalifikowanych pracowników, natomiast spadło znaczenie zbyt dużej konkurencji firm krajowych i zagranicznych, a także niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej.

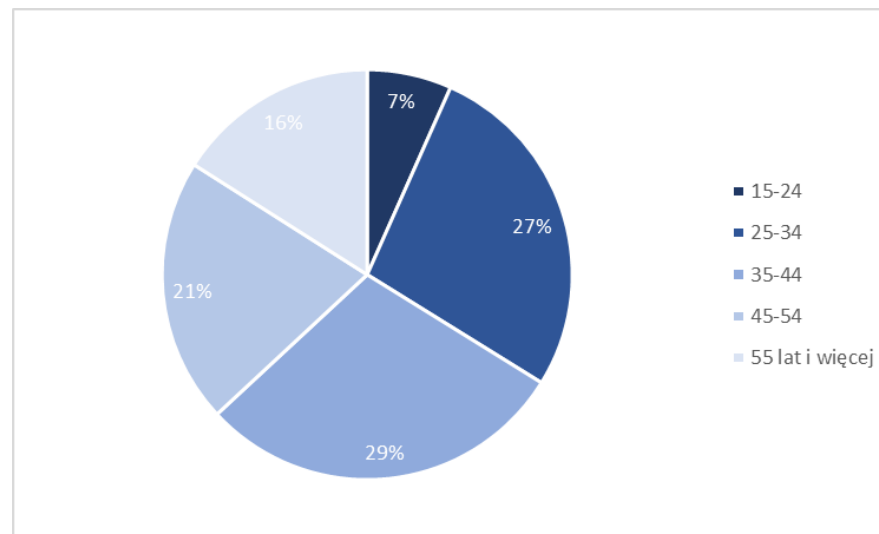
---

⁵ *Koniunktura gospodarcza w grudniu 2018 r. opinie sformułowane przez jednostki z siedzibą w województwie małopolskim, informacje sygnalne*, Główny Urząd Statystyczny. W przetwórstwie przemysłowym badaniem objęte są podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób. W pozostałych badaniach (budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, usługi) uczestniczą również podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

Liczba i charakter pracujących

W województwie małopolskim na koniec IV kwartału 2018 roku było 1395 tys. osób pracujących. W odniesieniu do analogicznego okresu roku 2017 zaobserwowano spadek liczby pracujących o 30 tys. natomiast w porównaniu do poprzedniego kwartału o 62 tys. Wśród pracujących przeważali mężczyźni (55,8%). Wyraźnie najmniejszy udział wśród pracujących mają osoby w wieku 15-24 lata (7%) i powyżej 55 roku życia (16%). W porównaniu do roku ubiegłego struktura pracujących według grup wieku utrzymała się bez większych zmian.

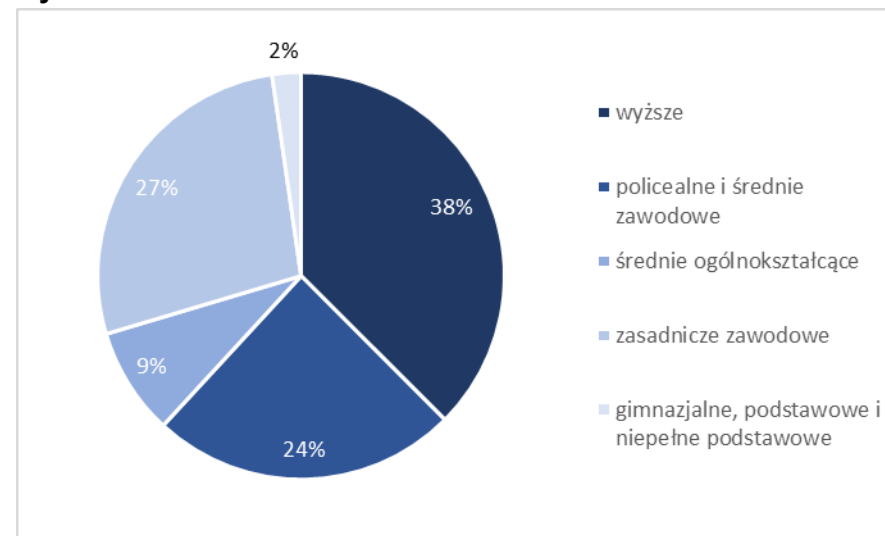
Wykres 6. Pracujący w województwie małopolskim według kategorii wiekowych

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności w województwie małopolskim – IV kwartał 2018 roku

W 2018 roku w województwie małopolskim dominowali pracujący z wykształceniem wyższym (37,5% pracujących). Znaczny jest również udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27,3%) i policealnym i średnim zawodowym (24,4%). W porównaniu do roku 2017 zanotowano spadek wśród pracujących z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym o 0,8 pkt. proc.

Wykres 7. Pracujący w województwie małopolskim według wykształcenia

Źródło: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności w województwie małopolskim – IV kwartał 2018 roku

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2018 roku wyniósł 52,7% (niższy o 1,3 pkt. proc.) i był niższy od ubiegłorocznego o 1,0 pkt. proc. najwyższy wskaźnik dotyczy mężczyzn (61,3%), osób w wieku 35-44 lata (83,3%) i osób z wykształceniem wyższym (80,1%). Utrzymuje się przewaga pracowników najemnych – osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (77,2% ogółu pracujących). Najliczniejszą grupę wśród pracujących stanowili specjaliści (319 tys. osób), robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (241 tys.), a także pracownicy usług i sprzedawcy (190 tys.).

W IV kwartale 2018 roku w województwie małopolskim było 1453 tys. osób aktywnych zawodowo. Współczynnik aktywności zawodowej spadł o 1,6 pkt. proc. do 54,9%. Współczynnik ten wyższy jest dla mężczyzn (63,9%) niż dla

kobiet (46,7%) oraz osób z wykształceniem wyższym (81,5%) i w grupie wieku 35-44 lata (85,9%). Najniższy współczynnik dotyczy osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (8,0%) i w grupie wieku 55 lat i więcej (23,8%).

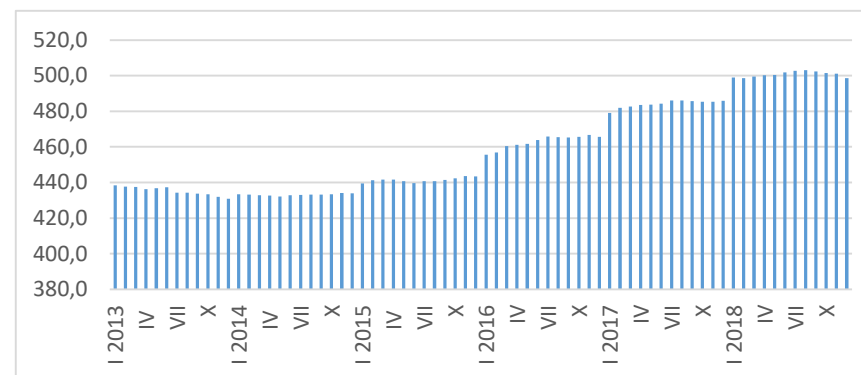
Obciążenie pracujących osobami niepracującymi (bezrobotni i bierni zawodowo) wyniosło w IV kwartale 2018 roku 899 osób niepracujących na 1000 osób pracujących. Wartość ta wzrosła w porównaniu do IV kwartału roku 2017 o 37 osób.

Zatrudnienie

Stopniowo od 2014 roku wzrasta przeciętne zatrudnienie w województwie małopolskim. Na koniec IV kwartału 2018 roku przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 500,6 tys. Różnica między przeciętnym zatrudnieniem a liczbą pracujących wynika z definicji przyjętych przez Główny Urząd Statystyczny⁶. W odniesieniu do roku 2017 przeciętne zatrudnienie wzrosło o 16,9 tys. osób, natomiast w odniesieniu do roku 2016 o 40,2 tys. osób.

⁶ Pracujący według BAEL to osoby, które w badanym tygodniu wykonywały (przez co najmniej 1 godzinę) pracę przynoszącą zarobek lub dochód, prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, a także osoby, które formalnie miały pracę, ale z różnych powodów jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu itp.). Dane w zakresie przeciętnego zatrudnienia dotyczą natomiast podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i obejmują zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Wykres 8. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Małopolsce (tys. osób) w latach 2013-2018

Na wykresie podano wartości dla grudnia.

Źródło: Biuletyn statystyczny województwa małopolskiego IV kwartał 2017 roku, Urząd Statystyczny w Krakowie

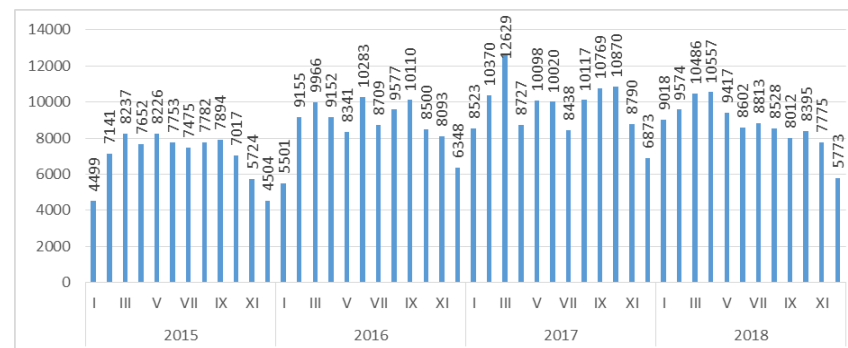
Przeciętne zatrudnienie zwiększyło się w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 10,4%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 8,8%), a także w informacji i komunikacji (o 7,2%). Jednocześnie zanotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w górnictwie i wydobywaniu (o 7,6%) i obsłudze rynku nieruchomości (o 2,0%).

Zapotrzebowanie na pracowników

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec IV kwartału 2018 roku w Polsce liczba wolnych miejsc pracy wynosiła 139,2 tys.⁷ W odniesieniu do analogicznego okresu roku ubiegłego liczba wolnych miejsc pracy była wyższa o 18,1% (o 21,4 tys.). W województwie małopolskim liczba wolnych miejsc pracy wzrosła w ostatnim roku o 0,7 tys. i wyniosła 12,0 tys.

Wzrost zapotrzebowania na pracowników również widoczny jest w ofertach pracy pozostających w dyspozycji małopolskich urzędów pracy. W 2018 roku do powiatowych urzędów pracy zgłoszonych zostało 104 950 ofert pracy, co oznacza spadek o 11 274 ofert (9,7%).

Wykres 9. Liczba ofert pracy w dyspozycji małopolskich powiatowych urzędów pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie

⁷ Dotyczy podmiotów zatrudniających co najmniej 1 osobę; *Popyt na pracę w IV kwartale 2018 roku*, GUS

Praca nierejestrowana

Szara strefa definiowana jest jako „działalność gospodarcza prowadzona poza oficjalnym obiegiem podlegającym kontroli państwa”⁸. Na szarą strefę składa się działalność nielegalna (zabroniona przez prawo np. produkcja i handel narkotykami, przemyt papierosów, działalność sutenerska), ukryta (działalność prowadzona przez zarejestrowane przedsiębiorstwa, np. zaniżanie obrotów, niewypłacanie płacy minimalnej, niespełnianie norm technicznych, bezpieczeństwa itp.) oraz nieformalna (niezarejestrowana działalność).

W Polsce od kilku lat, w związku z poprawą sytuacji na rynku pracy, udział szarej strefy maleje. Pracownicy coraz rzadziej zgadzają się na niekorzystne warunki – brak ochrony praw pracowniczych (prawa do urlopu czy odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy), ubezpieczenia zdrowotnego, społecznego i prawa do emerytury. Mimo to część osób decyduje się na pracę bez umowy w związku z brakiem możliwości legalnego zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

Dodatkowo, w związku z dynamicznymi zmianami na rynku pracy i pojawieniem się nowych form zatrudnienia, niektóre formy pracy stają się trudniejsze do monitorowania. Przykładem może być zatrudnienie odbywające się przez

---

⁸ Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych, *Szara strefa 2019*, Warszawa 2019.

aplikację (jak np. Uber Eats⁹) czy rozwijający się rynek przewozów pasażerskich i krótkoterminowego wynajmu mieszkań dla turystów.

Z badań przeprowadzonych przez GUS wynika, że udział szarej strefy w polskiej gospodarce w latach 2013–2016¹⁰ wynosił średnio 13,5%. Najmniejszym udziałem szara strefa odznaczała się w 2016 roku – było to 13,2%, a największym w 2013 roku – 13,8%.

Największa część gospodarki nieobserwowanej według szacunków GUS przypada na sektor handlowy oraz na działalności związane z zakwaterowaniem i gastronomią (około 40 procent szarej strefy). Kolejnym sektorem było budownictwo (17,0%).

---

⁹ Szostak P., *Pracowałem na czarno w Uber Eats*, Duży Format Gazeta Wyborcza, 18 lutego 2019 roku.

¹⁰ Najbardziej aktualne dane w momencie tworzenia raportu.

Tabela 2. Szacunki rozmiarów szarej strefy (w ujęciu GUS) w PKB w latach 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
PKB (mld PLN) (GUS do 2018, rok 2019 – prognoza MF)	800	1 861	1 989	2 116	2 334
Gospodarka nieobserwowana (mld PLN) (GUS do 2016, od 2017 szacunki IPAG)	243	246	263	273	294
Udział szarej strefy (GUS do 2016, od 2017 szacunki IPAG)	13,5%	13,2%	13,2%	12,9%	12,6%

Źródło: IPAG, *Szara strefa 2019*, na podstawie danych GUS, Ministerstwa Finansów i szacunki IPAG

W szarej strefie pracują także cudzoziemcy, coraz częściej decydujący się na szukanie zatrudnienia w Polsce. W badaniu Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych¹¹ przyjęto następujące założenia o stopniu wykorzystania wydanych zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcowi oraz liczbie obcokrajowców, którzy nie potrzebują zezwoleń na pracę:

- zezwolenia na pracę (do 3 lat) - 90%
- zezwolenia na pracę sezonową (w 2018 roku) - 80%
- oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy (w latach 2015-2017) - 70%

¹¹ Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych, *Szara strefa 2019*, Warszawa 2019.

- oświadczenia o powierzeniu pracy (w 2018 roku) - 80%
- udział obcokrajowców, którzy podjęli pracę w liczbie uprawnionych do jej podjęcia bez zezwolenia (w tym zagraniczni studenci) - 50%

Zgodnie z szacunkami IPAG, w 2018 roku w szarej strefie mogło pracować prawie 600 tys. obcokrajowców (co drugi pracujący w Polsce).

Tabela 3. Szacunek liczby obcokrajowców zatrudnionych w szarej strefie w latach 2015-2018 (tys. osób)

	2015	2016	2017	2018
Zezwolenia na pracę (do 3 lat)	54,9	112,2	212,1	295,9
Zezwolenia na pracę sezonową ¹²	-	-	-	48,6
Oświadczenia o powierzeniu pracy	273,8	459,9	638,6	632,9
Liczba obcokrajowców uprawnionych do podejmowania pracy bez zezwoleń	87,5	105,9	133,1	162,6
Liczba ubezpieczonych w ZUS	184,2	293,2	440,3	569,1
Łącznie pracujący obcokrajowcy	416,3	678,0	983,7	1140,0
Obcokrajowcy pracujący w szarej strefie	232,1	384,9	543,5	570,8

Źródło: Szacunki IPAG na podstawie danych MRPIPS, ZUS

¹² Dane od 2018 roku są nieporównywalne z danymi z lat poprzednich.

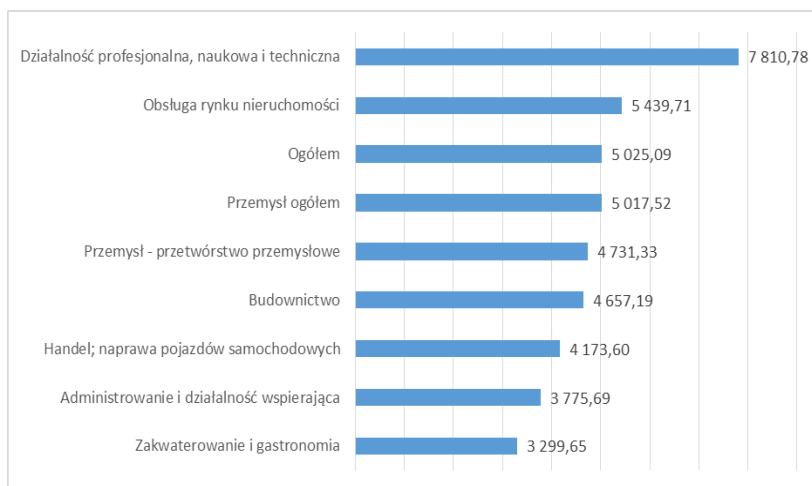

Wynagrodzenia

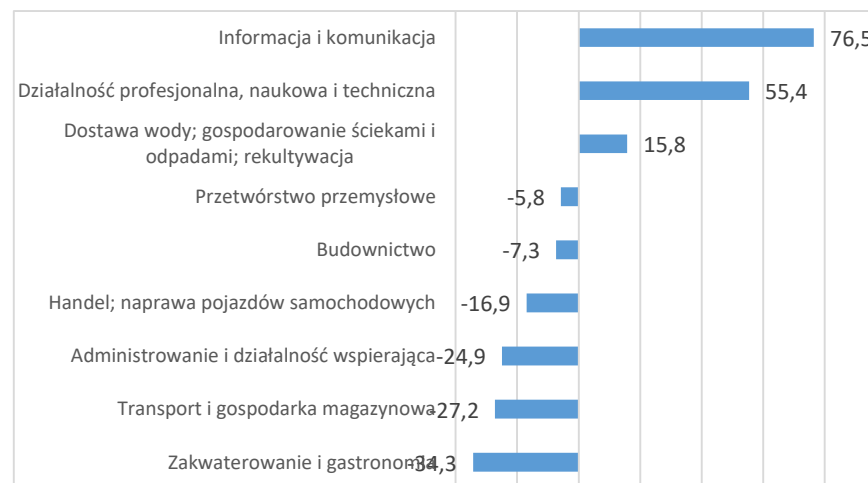
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w województwie małopolskim 5 025,09 zł na koniec roku 2018, czyli o 406,95 zł (8,8%) więcej niż w roku poprzednim.

Największy wzrost wynagrodzeń w województwie małopolskim odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (14,1%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (11,5%).

Wykres 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw według sekcji PKD (grudzień 2018 roku)

Wykres 11. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto od średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie w grudniu 2018 roku

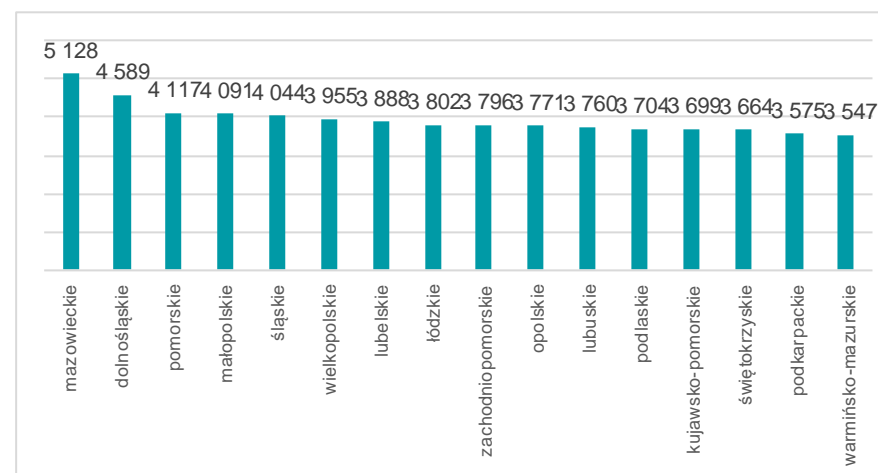
Przeciętne wynagrodzenia brutto, które publikowane są przez urzędy statystyczne, nie odzwierciedlają jednak w pełni sytuacji na rynku pracy. Średnie wynagrodzenia zawyżane są przez płace bardzo wysokie, dlatego lepszym narzędziem do porównań jest np. mediana zarobków, która jednak publikowana jest przez GUS co dwa lata – ostatnie dane pochodzą z 2016 roku. Trzeba także wziąć pod uwagę, że urzędy statystyczne dostarczają informacji o zarobkach

w firmach zatrudniających ponad 9 osób (sprawozdanie Z-12). W 2016 roku mediana wynagrodzeń w Polsce wyniosła 3 510,67 zł i była niższa od średniego wynagrodzenia o 836 zł¹³.

Zgodnie z opublikowanym przez GUS doszacowaniem wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej¹⁴ (wszystkie kategorie wielkości firm), w czerwcu 2017 roku¹⁵ mediana miesięcznych wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej wyniosła w województwie małopolskim 3 209,30 zł (w Polsce 3 221 zł) i była o 366,63 zł (12,9%) wyższa niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w połowie 2017 roku wyniosło w Małopolsce 4 090,65 zł, a dominanta 2 052,89 zł (co oznacza, że najczęściej osiągnany poziom wynagrodzenia przekraczał płacę minimalną o niecałe 53 zł). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w I półroczu 2017 roku wystąpiło w województwie mazowieckim (5 127 zł – o 998 zł więcej niż średnia krajowa), a najniższe w województwie

warmińsko-mazurskim (3 546 zł – o 583 zł mniej niż średnia krajowa).

Wykres 12. Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej według województw w I półroczu 2017 roku

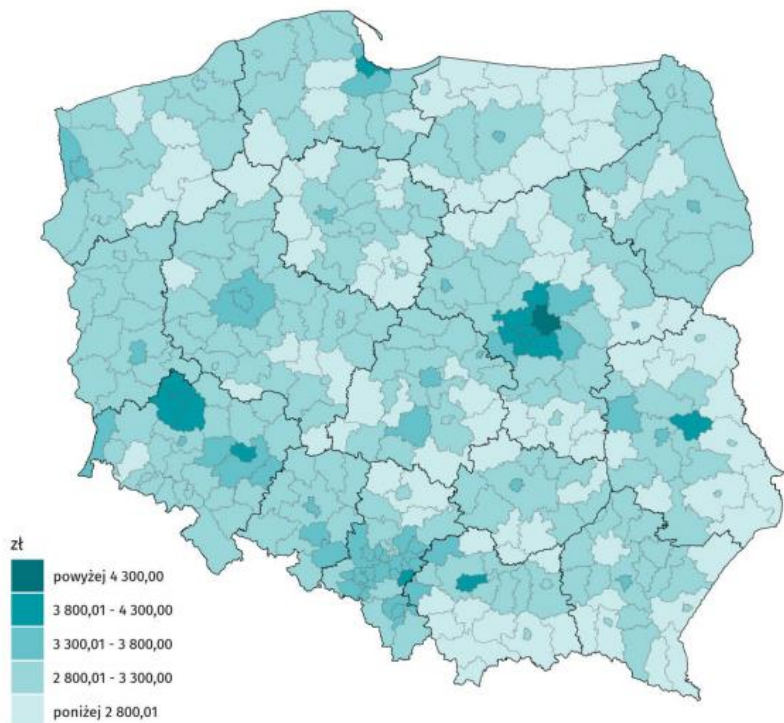
¹³ *Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2016 r.*, GUS, Warszawa 2017.

¹⁴ *Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania i głównego miejsca pracy na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS 5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4, Raport końcowy*, GUS, Warszawa 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania i głównego miejsca pracy na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS 5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4, Raport końcowy*, GUS, Warszawa 2018.

¹⁵ Najbardziej aktualne dane dostępne w momencie tworzenia raportu.

Mapa 2. Mediana wynagrodzeń brutto wypłaconych w czerwcu 2017 roku według miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania i głównego miejsca pracy na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS 5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4, Raport końcowy, GUS, Warszawa 2018.

Analizując wynagrodzenia w Polsce można także spojrzeć na odsetek pracowników otrzymujących wynagrodzenie równe co

najwyżej przeciętnemu wynagrodzeniu. W podziale na grupy zawodowe zauważyć można, że grupami, w których największy odsetek pracujących zarabia co najwyżej średnią krajową są pracownicy wykonujący prace proste (95,6%), pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (92,9%), a także rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (87,7%)¹⁶.

W 2016 roku wśród zatrudnionych w gospodarce narodowej 1,465 mln osób w Polsce otrzymywało wynagrodzenie nieprzekraczające obowiązującego minimalnego wynagrodzenia (w 2016 roku minimalne wynagrodzenie wynosiło 1850 zł)¹⁷. W województwie małopolskim było to 155 tys. osób, o 16 tys. osób więcej niż w roku 2015. Odsetek osób pracujących za minimalne wynagrodzenie i niższe wyniósł w województwie małopolskim 17% i był o 4 p. proc. wyższy niż w skali kraju (na przestrzeni ostatnich lat odsetek ten nieznacznie rośnie: w 2013 roku wyniósł 15%, a w 2014 oraz 2015 roku – 16%). W skali kraju największy odsetek osób zarabiających co najwyżej wynagrodzenie minimalne występuje w budownictwie (31%), handlu, naprawie pojazdów samochodowych oraz zakwaterowaniu i gastronomii (24%), a także działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (24%).

¹⁶ *Struktura wynagrodzeń według zawodów w październiku 2016 r.*, GUS, Warszawa 2017.

¹⁷ Stan na grudzień 2016 roku.

Na wzrost wynagrodzeń wpływają zarówno regulacje prawne (np. podniesienie płacy minimalnej, ustalenie minimalnej stawki godzinowej), jak i sytuacja na rynku pracy. Ciągłe wyraźne są dysproporcje w wysokości wynagrodzeń pomiędzy sekcjami gospodarki. Rosnący popyt na specjalistów, przy jednoczesnym deficycie kandydatów z wymaganymi kompetencjami, powoduje przyspieszenie tempa wzrostu płac w najbardziej poszukiwanych zawodach. Jednocześnie, na skutek oferowanych w niektórych zawodach płac (m.in. sprzedawcy, pracownicy wykonujący prace proste), nieprzekraczających znacząco wynagrodzenia minimalnego, pracodawcy napotykać trudności z rekrutacją i utrzymaniem pracowników.

Tabela 4. Prognoza przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej (zł)	4513	4765	5027	5304	5595
Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w sektorze przedsiębiorstw (zł)	4811	5105	5411	5736	6080
Dynamika realna wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej (%)	103,3	103,3	102,9	102,9	102,9

Źródło: Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw, aktualizacja – październik 2018 roku, Ministerstwo Finansów.

Nowe formy wynagradzania pracowników i zmieniające się oczekiwania pracowników

Poprawiająca się sytuacja w wielu branżach sprawia, że zmieniają się stopniowo oczekiwania pracowników. Elementem przesądającym o atrakcyjności danej oferty nie są już wyłącznie wynagrodzenia, ale także dodatkowe, pozapłacowe czynniki, jak dostęp do prywatnej opieki medycznej, indywidualne plany szkoleniowe i elastyczne formy pracy, pozwalające na zachowanie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. Oczekiwania co do benefitów zmieniają się coraz szybciej i stają się osią rywalizacji o kandydatów do pracy.

- Na znaczeniu tracą ubezpieczenia, karty Multisport czy lekcje języka angielskiego. Dla pracowników ważne jest również by praca blisko domu, bez dojazdów oraz miejsca parkingowe (ewentualnie pokrycie kosztów parkingu). Ważny jest komfort pracy i relaks w przerwach. W stanowiskach sprzedażowych niezmiennie - samochód służbowy – wskazuje Izabela Ulatowska-Bierlet, HR Manager w Passion HR - Ciągłe bardzo ważnym benefitem jest dofinansowanie do posiłków. Darmowy obiad to dla wielu wygoda, nie muszą już spędzać wolnego czasu na przygotowywaniu posiłku do pracy. Trend, który obserwujemy obecnie na rynku pracy to wspieranie pasji. Pracodawcy

wykorzystują to podejście również do budowania zespołów i zaangażowania, ponieważ pracownicy łączą się wokół wspólnych zainteresowań – dodaje.

Według raportu *Nowa era motywacji*¹⁸, *work-life balance* to nie tylko potrzeba pracowników, ale także szansa pracodawców na wyższą jakość pracy, efektywność i kreatywność. Poczucie równowagi pozwala też na utrzymanie większego zaangażowania pracowników i zatrzymanie ich na dłużej. Według danych Mind & Soul Business pracodawcy nie przywiązują aktualnie dużej wagi do równowagi życiowej pracowników – 34% osób pracujących po wyznaczonych godzinach robi to z przymusu pracodawców, dodatkowo 46% firm kontaktuje się z pracownikami po godzinach pracy. Jednocześnie co czwarty pracownik rozważa możliwość zmiany miejsca pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy, a 17% w ciągu roku.

Zgodnie z indeksem *work-life balance* przygotowywanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju¹⁹, Polska ma przed sobą wiele pracy – uzyskuje wynik na poziomie 6,5 pkt na 10-stopniowej skali (dla porównania wynik Szwecji to 8,3 pkt, a Japonii – 4,8 pkt).

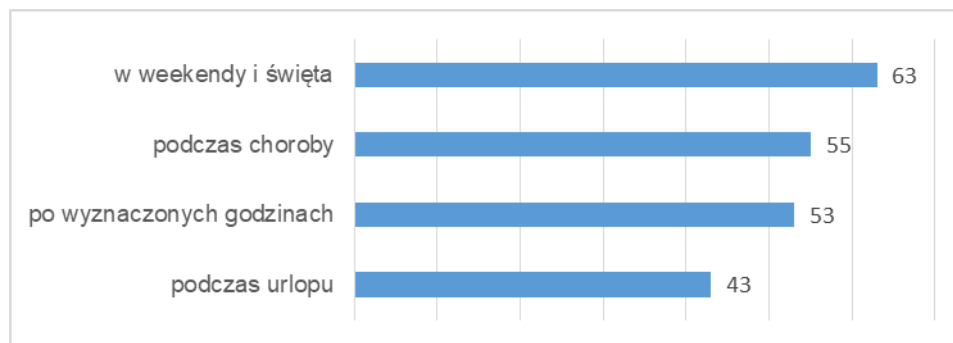
---

¹⁸ Hays Poland, Mind & Soul Business, *Nowa era motywacji*, 2019.

¹⁹ OECD, *Work-life Balance*, dostęp online:

<http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/work-life-balance/>.

Wykres 13. Odpowiedzi na pytanie, czy zdarza się Państwu pracować w danej sytuacji (w %)

Źródło: badanie *Work-Life Balance Polaków 2019*, Mind & Soul Business, 2019.

Mimo pracy po godzinach, aż 64% Polaków nie ma poczucia bezpieczeństwa w związku ze swoją sytuacją finansową, a 27% nie posiada żadnych oszczędności. Niezaspokojona potrzeba stabilizacji finansowej wiąże się ze zmniejszeniem efektywności pracy, zwiększeniem poziomu stresu oraz hamuje kreatywność.

Kluczowe powody planowanej zmiany to niezadowalający poziom wynagrodzenia i dodatków pozapłacowych, brak możliwości rozwoju oraz brak możliwości pracy elastycznej. Młodszy pracownicy są bardziej chętni do zmiany miejsca zatrudnienia ze względu na warunki pracy – najbardziej

niezadowolona grupa to osoby w wieku 18-24 lata, natomiast najszczęśliwsi są pracownicy powyżej 55 roku życia.

Według badania Hays Poland, świadczenia, które mają największe znaczenie dla pracowników to:

- Rozszerzony pakiet opieki medycznej (44%)
- Praca elastyczna (38%)
- Samochód służbowy (34%)
- Dodatkowe dni urlopowe (31%)
- Dofinansowanie dodatkowej edukacji (25%)

Jednocześnie, tylko 15% firm oferuje możliwość przepracowania etatu w mniejszą liczbę dni, 32% ustalania czasu pracy ze współpracownikami, a 39% niepełny wymiar godzin.

O ile w przypadku deficytowych branż oczekiwania pracowników odnoszą się głównie do zwiększania swobody organizacji własnego czasu i zapewniania możliwości rozwoju, w niektórych, mniej poszukiwanych zawodach, zmiana oznacza normalizację stosunków pracy, między innymi legalizację zatrudnienia, które dotychczas odbywało się w szarej strefie.

Tempo zmian w mniejszych firmach jest trudniejsze do uchwycenia niż procesy odbywające się w korporacjach. Znacznie większy wpływ na indywidualne decyzje pracodawców mają w tym przypadku także lokalne uwarunkowania, jak dostęp do pracowników gotowych podjąć

pracę za oferowane wynagrodzenie. Pozytywne przykłady obserwować można wśród laureatów Małopolskiej Nagrody Rynku Pracy 2019. Celem konkursu, organizowanego wspólnie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, jest promowanie osób inicjujących przedsięwzięcia wspierające małopolski rynek pracy i rozwój zawodowy Małopolan oraz pracodawców inwestujących w pracowników i sprzyjających godzeniu życia zawodowego z prywatnym. Wśród nich znalazły się takie firmy, jak Beskidzka Spółdzielnia Socjalna oraz Piekarnia „Buczek”. Nominowani zostali również Nokia Solutions oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie.

Małopolska Nagroda Rynku Pracy co roku przyznawana jest też w kategorii Osobowość Rynku Pracy. Laureatem został płk Włodzimierz Więckowski. Pułkownik Więckowski sprawuje nadzór nad ośmioma jednostkami penitencjarnymi w województwie. Przebywa w nich ponad 5000 osadzonych, z czego ponad 60% pracuje. Płk Więckowski zwiększa liczbę zatrudnionych skazanych, gdyż - jego zdaniem - jest to jedno z najskuteczniejszych działań resocjalizacyjnych. Umożliwia też skazanym kształcenie, które jest dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, w oparciu o prognozy zawarte w *Barometrze zawodów*. Nominację w tej kategorii otrzymał

również Pan Marek Filipczyk, dyrektor Centrum Kształcenia Praktycznego w Krakowie²⁰.

---

²⁰ Biuro Prasowe UMWM, *Zwycięzcy Małopolskiej Nagrody Rynku Pracy 2019*, dostęp online:
<https://www.malopolska.pl/aktualnosci/wspolpraca/zwyciezcy-malopolskiej-nagrody-ryнку-pracy-2019>

Nowe formy zatrudnienia

W związku z dynamicznym rozwojem nowoczesnych technologii, wyzwaniem dla pracodawców staje się konieczność dostosowania struktury, liczby i kwalifikacji pracowników do aktualnych potrzeb. Zmieniający się model pracy, będący odpowiedzią na oczekiwania pracowników, prowadzi do pojawienia się niespotykanych dotychczas, pracowniczych i niepracowniczych, form zatrudnienia, które odbiegają od standardowych form w postaci umowy o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczonej w siedzibie pracodawcy w określonych ramach czasowych.

Nowe formy zatrudnienia z jednej strony mogą nieść pozytywne skutki - przyczyniać się do wzrostu wydajności przedsiębiorstw oraz wpływać pozytywnie na sytuację pracowników. Jednocześnie, brak podstawowej funkcji ochronnej, jaką niosą za sobą prawa pracownicze, może wpływać na zwiększoną niepewność, niestabilność i brak poczucia bezpieczeństwa.

Wśród form zatrudnienia zyskujących na popularności można wyróżnić między innymi:

- Home office (praca zdalna)

- Platform work/crowd employment (praca odbywająca się przez aplikację łączącą zleceniodawców z wykonawcami)
- Work sharing (parcelacja pracy, zadania dzielone są między pracownikami)
- Job sharing (parcelacja miejsca pracy, dwie lub więcej osób podejmują zatrudnienie w ramach jednego etatu i samodzielnie dzielą się obowiązkami)
- Employee sharing (wypożyczanie pracowników na podstawie subkontraktów między aktualnym pracodawcą, pracownikiem i agencją pośredniczącą)²¹.

---

²¹ Eurofound, *Nowe formy zatrudnienia*, dostęp online: <https://www.eurofound.europa.eu/pl/topic/new-forms-of-employment>

Wydawca: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
Pl. Na Stawach 1, 30-107 Kraków
tel.: 12 428 78 70 faks: 12 422 97 85
kancelaria@wup-krakow.pl
www.wup-krakow.pl